

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 6.—
pololetna . . . K 3.—
četrtnoletna . . . K 1.50
posamezna štev. 20 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 5.

V Ljubljani, 3. januarja 1919.

Leto XIV.

Neumnosti naših dni.

Seje. Zahvaljen bodi, ki si si izmislil ljubljanske seje! Izbrisal si madež nedelavnosti z našega potnega čela in odvezal naš jezik odgovornosti za vsako besedo pred božjim stolom. Izpolnil si nam čas pred kavo, pri kavi, po kavi do kosila, med kosilom, po kosilu do večerje, pred večerjo in po večerji pozno v noč z duševnim stanjem, ki je sejno stanje oziroma sedenje. In ene so zaljubljene v svoje može ter jih občudujejo vsled važnega obraza in važnega poudarka, ki si ga mož prilasti potom sei. Seja naredi moža. Zene ljubljanske, ne jokajte nad svojimi zaščitniki, osnujte rajši same seje, da bo naš narod kulturen in demokratičen! Demokracija se pri nas najbolj v tem kaže, da vsak sejač povzruha vseh sei, ki jih presedi, zamudi še najmanj pet važnih posvetovanj. Čisto umevno: Cestna železnica vozi slabo, s telefonom Ljubljančan sploh ne ve kaj početi, vsaj devetindevetdeset odstotkov nas je, ki ne vemo, da so na svetu take raglje, ki na daleč govore. In blagoslov ne izostane; demokracija zahteva udejstvovanje najširših ljudskih plasti pri grajenju politične hiše in kaj bi bilo z našo državo, da nima kuharic in sobaric, uradnih slug in pometalok, kaj bi bilo brez vsega živega aparata, na čegar nogah stoji naše narodno življenje, da, na čegar nogah, kajti v Ljubljani imajo vsi ti ljudje samo raditega važno službo in boren kruh, ker imajo noge, raztrgane podplate in revmatizem v kosteh. Za seje je treba vabil, formalno neoporečnih vabil in vsako tako vabilo se dostavi vsaj par dni prepozno. Toda nič nas ne moti »usode sovražne vihar« — mi sejemo, sejemo, sedimo in sejemo. Da, ljudje božji, ki se vam še niso odprle oči, ki nimate nič proroškega duha in vpogleda za stoletja v bodočnost, mi sejemo o nasprotnikih, ki jih mi sejemo o izjavi pomivalke pri velikem vladnem možu glede političnih konstelacij. Seja in konstelacija sta dvojčki in ne mislite, da pri konstelaciji, potem seja, toda ne upam si trditi, da je prej seja kot konstelacija. Ne, seja je sama sebi namen in konstelacija je od vekomaj. Če je v vladnem oklicu na sredi stavka dvopičje mesto klicaja, je konstelacija, seja bi pa itak bila, ker je od vekomaj. Pa bi človek ne sedel in sejal. Jaz, ubogi kovač šepetarskega predmestja, sedim najmanj pri devetih sejah na dan kakor vsak svoboden državljani naše SHS, sejem pri sei kulturnih delavcev in pri odseku za izdelovanje suhih polhovk, v petih društvih sem predsednik, najbolj prijetno je v društvu za pospeševanje narodnik glasbil, tam sem tajnik in izvedenec; naročil bom gramofon. Odbornik sem društva za povzdigo narodnega čuta za narodne veselice in društva za pogozdovanje narodnih meš in triglavske stene z lipovimi nasadi. Na Bledu bom načrtal park s samimi hrasti, uvrščenimi v besedo »Prešeren«, ki je tako lepo gejal:

»Hrast se omaje in hrib . . .«

Ne recite, da se hvalim, ne, vse to je samo zagovor ali »apolog«, ker me moja žena zmerom preganja, da ne delam za sveto narodno stvar, ker je vsak drugi v Ljubljani večkrat predsednik in večkrat tajnik. Jaz pa delam z vsemi močmi, z navdušenjem, vese-

ljem in vzhičenostjo in se milo zavedam, kako se žrtvujem. Da, če pomislim, moj fant je odjek naših demokratičnih dni; za Ljubljano imajo sejo za svojo organizacijo, in ker trdijo, da morajo učitelji v šolsko klop, da jim učenci izprašajo narodno vest in predpišejo način svoje vzgoje. To je mladina, cekina vredna! In jaz se tako mučim in se žrtvujem. Narod, naša mila SHS rabi sei, to je glavno in nič ne de, če vse drugo zanemarjamo. Izgubili bomo Koroško, to ni nič hušega, hušje bi bilo, če bi človek ne imel izgovora, da mora k sei. In vsak med nami pride, če je predsednik, brez dnevnega reda, če je tajnik, brez papirja in svinčnika; ves zbor in vsak posameznik pa je nepripravljen, nepripravljen in nepripravljen. Zeham pri sei, kakor vsak drugi, in se čudim, kako velika usta imajo ljudje. Vse mora tako biti, če ne, bi ljudje blagovolili utegniti reči, da hočem biti poverjenik.

Avstrijske manire. Spoštujte mladino, da vas mladina sicer ne bo, a ponos in pogum bo v naših prsih vse bolj vzrastel. Kako mogočnejše dvigamo roke in oči, in jaz se ne morem nadevati temu mladeniškem zanosu, ki ga berem na obrazu naše mladine. Z vsi mržjo in silo je napravil vojno naturo — solzni smo bili, ko smo morali in mogli spoznati za zrelega mladega junaka, ki nas je smatral za vredne, da se je prijavil k zrelostnemu izpitu. In zdaj, kakšno veselje navdaja moje staro srce, ker sem tako srečen, da ga vsako jutro vidim. Ne samo vidim, tudi ostrka me z blatom njegov voz. Včasih bi rekli: zaničljivo, zdaj vemo, da je to samozavestno in ponosno, gleda njegovo mladeniško oko na ljudi, ki brodijo ljubljansko blato. Sam pa v vojaškem plašču, v vojaški odeji do ušes in v vojaškem voz! In učitelj je srečen, da sme pozdraviti svojega učenca, ki mu naklonjeno odkima. Moje srce drhti zadovoljstva. Bil sem mu nekoč desetnik in od tega časa cenim sad svojih naukov in vzgoje. Moj Bog, niti sanjal nisem, da sem mu vlil toliko energije. Toda, prosim, to je surovost, to je energija! Zdaj mi pa milostno odkima; njegov obraz se nasmehne in pravi: »Servus, gospod profesor!« A to me še ne navdušuje tako, da bi se splačalo pisati, bolj vesel sem, ker moj dečko ne hodi peš, ker bi izgubil na dostojanstvu in bi moral par minut prej vstati. Naša mati Jugoslavija, ki naj živi, skrbi za svoj najmlajši rod. Voz mu je dala, konje mu je dala, odejo mu je dala, zalisce mu je dovolila, pa mu je še podelila kočijaža, rekel bi, brata, a ne upam, kajti ta sedi na kozlu in ni odet in ga zebe, vendar pa pravi, da nima preveč dela, če bi ne bilo toliko čakanja na gospoda v odejah. Kočijaž je tudi plačan, kaj hočete, revček je in vojak, ker ni zdaj boljšega. Toda upamo, da bo naročila mati Jugoslavija livreje. Da, da, le vozi se, da se ne oblatiš, dečko moj! Tvoj profesor, ki mu samo ta trpka kaplja še greni veselje, ker se ne voziš v avtomobilu, Te vzhičeno pozdravlja!

Kulturni delavec. . . Govori ne premaknejo naših meja niti za seženj naprej, izjave nam ne pridobijo niti pedi naših tal besedni protesti nam ne rešijo niti ene slovenske duše tujega jarma. Do čina se ne moremo po-

vzpeti, kakor da v naši krvi ni one najsvetejše kapljice; kapljice, ki jo vsak zaveden in zrel narod svojevolično prelije za svojo svobodo. . . To so podpisali naši kulturni delavci. Čudim se že mesec dni, da niso prinesli meni, Blažu Kerinu, izvedencu za kraško kulturo, da bi podpisal. Mesec dni že čakam, da me ta junaška četa pozove na boj proti dušmaninu, a še vedno sedi v kavarni v civilni obleki in kuje nove proteste, pozdrave in brzojave. Jaz Blaž Kerin, pa vozim mimo najmlajšo borovjo kulturo in žalostno čakam, kdaj se vzdignemo. In doma, doma! Sin je vrgel žlico pod mizo in dejal, da če sem kulturni delavec, naj to izpričam s podpisom, na cesti me ustavlja: »Gospod, ali niste kulturni delavec? Blaž, ali nisi? Zakaj nisi podpisan?« Da, gospoda, tam stoji črno na belem in kogar tam ni, ta ni kulturni, ta je barbar, ta ni delavec, ta je lenuh. In nima kapljice v sebi! Moj Bog, kaj bo z nami, ker nimamo kapljice. O, imamo jo še, a draga je! Jaz, Blaž Kerin, kraški kulturni delavec za nasade, sem obupan vsled strašne obsodbe, ker se ne morem podpisati, kajti na lasten rod, pravijo, se ne sme pljuvati. Čakam, kdaj se vzdignemo, vitezi cenjeni!

»Na boj, na boj, mač iz toka, bračo!«
Prosim, kulturni delavci, da ne pozabite name, kadar si opašete ledja!

Blaž Kerin,
kulturni delavec za nasade.

Za javno pravnost v Jugoslaviji.

Začetkom decembra 1918 se je dogodil v hiši sramote v Ljubljani strahoten dogodek, da je med pijanimi obiskovalci sredi orgij došlo do prepira in boja z orožjem, pri čemer je mlad vojak izgubil življenje. Na poziv iz občinstva je nato tajništvo S. K. S. Z. sklicalo protestni shod ožjih somišljenikov, na katerem je glavna poročevalka Ivanka Klemenčič izvajala naslednje:

V dneh, ko nam je stotisočera smrt in vse mogoče človeško trpljenje postalo nekaj vsakdanjega, nas je dogodek, ob katerem je izgubil življenje en sam človek, tako pretreslo, da smo rekli: Tu ne smemo in nočemo molčati! Ta dogodek je smrt mladega človeka v hiši sramote v Zvonarski ulici. Gotovo ste vsi slišali o njem in se v podrobnosti ne bom dotikala.

Zakaj nas je ravno ta smrt tako pretresla? Prvič je ta smrt sama ob sebi tako protinaturalna, da vzbuja odpor vsakega človeka, ki si je ohranil še nepokvarjen nrayni čut. Drugič pa ta slučaj glasno kliče: Mera je polna! Dovolj bodi zla in grdobije v Zvonarski ulici. Doli s tem ostudnim brlogom, iz katerega se širi pohujšanje in bolezen, kakor smrad iz odprte gnojne jame.

V imenu vsega poštenega ženstva, katerega mišljenje v tem oziru dobro poznam, povem, da reglementirane prostitucije, t. j. prostitucije pod državno zaščito v Jugoslaviji ne bomo trpeli! Minilo je politično in narodno suženstvo, tudi gospodarsko je na tem, da izgine, sedaj mora izginiti tudi to najponiž-

valneje suženstvo žene, ki bije v obraz krščanski kulturi in demokratični misli.

Reglementirana prostitucija je ena izmed treh zablod moškega duha, ena izmed treh sreb, ki jih je spletel moški duh sebi in svetu: militarizem, alkoholizem in prostitucija. Kakor se prva dva nikdar ne bi bila tako razvila, ako bi bila v uredbi držav sodočevala tudi ženska, tako bi bila tudi prostitucija v sedanjih odvratnih oblikah docela izključena.

Značilno je, da je ta ustanova nastala pod iniciativo največjega zastopnika militarizma vseh časov: Napoleona I. Njegov kodeks je uvedel državno uredbo prostitucije. Ta zakonik je služil potem za zgled vsem ostalim evropskim zakonodajam.

Tu je moški pač slepo sledil svojemu nagonu, svojemu pojmovanju npravnosti. Oziral se ni niti na to, da je zakon, ki stavi žensko pod policijsko in zdravniško kontrolo in jo sili živeti na določenem mestu — v hiši ali ulici, ki je določena prostituciji — v protislovju z zakonom, ki zagotavlja vsakemu državljanu osebno svobodo. Tudi na to se ni oziral, da je zakon ta bramba slabega, nenravnega, krivičnega — logičen nezmisl. Saj je zakon vendar zato, da brani pravico, tisto, kar je pravno dobro. A prostitucija ni le pravno nekaj nedopustnega, marveč je ta zakon tudi skrajno krivičen, ker za isto dejanje kaznuje redoma in hotoma le enega izmed obeh krivcev. To je pač dvojna morala.

Vprašati moramo: Kaj je hotel moški z reglementirano prostitucijo doseči? V prvi vrsti si je hotel pač zagotoviti neovirano svobodo za »izživetje« izven zakona. Drugič se je hotel zavarovati proti suženstvu nasproti ženskemu spolu, v katero bi ga sicer gnala njegova natura. Tretjič si je hotel zavarovati zdravje. V drugi vrsti je pa nedvomno mislil tudi na pošten del ženstva, kateremu je hotel na ta način zavarovati čast. Vsekakor ne toliko iz spoštovanja do ženske same, kolikor iz egoizma: kot oče in brat, snubec in mož si je hotel zavarovati hrbet.

To je moški zakonodajalec nameraval, a kaj je v resnici dosegel? Pač si je zagotovil popolno svobodo za izvenzakonsko spolno »izživetje«, pač si je del ženstva uslužil kot ubogo žival, mu vzel vsa prava, vsako človeško dostojanstvo, kakor bi se hotel na njej maščevati za nasilnost svoje nature. Otrese se je vsake odgovornosti in zavaroval proti vsakim zahtevam ženske, ki se je je poslužil, da zadosti svojemu nagonu. Z nekaj umazanimi groši poravnava vse.

Toda kaj je dosegel s tem? Da je sam postal suženj — ne posamezne ženske, kar vendar utegne nositi na sebi več ali manj idealnega, človeka dostojnega, ampak svoje slepe živalske slé. Vse, kar more idealizirati spolni nagon in ga dvigniti v človeka vredne sfere, vse je moški v prostituciji pogajal, vsemu se odrekel. Kakor Jeremija nad Jeruzalemom, tako naj bi jokali moški sam nad seboj in razvalinami vsega, kar je lepega in dobrega v človeku, za kar se ima zahvaliti prostituciji.

Poglejmo sedaj, kako si je zavaroval zdravje. Po izkušnjah in izpovedbah znanstvenikov, zdravnikov in higienikov, med katerimi imenujemo le nekaj imen: prof. Ribbing, prof. Forel, dr. Pelmann, prof. Fournier, prof. Ricord, dr. Schwarz, prof. Schröder, profesor Herzen, prof. Flesch, je od 99% mladih mož, ki se izživevajo v prostituciji, 80% spolno bolnih! Dr. Flesch priznava, da je prav vsaka prostitutka — brez izjeme — spolno bolna, in sicer neozdravljivo bolna. Sploh je notorično, da so hiše sramote neugasna ognjišča spolne kuge in je povsod, kjer so reglementirano prostitucijo odpravili, število spolnih obolenj takoj znatno padlo.

Kakor vemo, so spolne bolezni večinoma neozdravljive in učinkujejo še v drugem in tretjem rodu. Število rojstev pada, otroci prihajajo na svet mrtvi, slepi ali se pa kasneje na njih pojavljajo duševne in razne druge strašne bolezni — vse to kot žalostna dedščina očetove razuzdanosti.

Tako slabo se je torej moškemu obnesel njegov namen, da si s prostitucijo zavaruje zdravje.

Prestane nam še vprašanje, kako je reglementirana prostitucija zavarovala čast poštenega ženstva. Na prvi pogled je jasno, da se je moral izjaloviti tudi ta namen. Predvsem javno pravno priznana ženska obrt sramote ponižuje žensko kot tako. V prostitutki je pogaženo devištvo in materinstvo in vsako človeško dostojanstvo tako globoko, da se mora zgroziti nad tem vsak, ki si je ohranil le še trohico spoštovanja do ženske. Drugič je pa ravno reglementirana prostitucija šola razuzdanosti za najširše moške kroge. Ako je greh naprodaj, kakor alkohol ali kruh pod obrtno koncesijo, — pač ne more biti nič slabega — tako sklepajo mnogi, ki bi sicer ne padli. Kdor ima pa še kaj lastnega npravnega čuta in sramu — ga pa drugi s pomočjo alkohola siloma potegnejo za seboj. O tem vedo povedati stanovalci v bližini Zvonarske ulice žalostne reči. Tako se polagoma izkvarja vse moštvo, a razuzdancu ni sveta nobena ženska; zalezuje in izkvarja brez izbire vsako žensko, ki mu pride blizu, a nepokvarjene še prav posebno. O tem nam pripoveduje vsakdanja izkušnja.

Dalje se je s poklicem sramote ustvarila priložnost, vaba za vse pravno neutrujene in neizkušene ženske. Marsikje je domača vzgoja slaba, dekle je nečimerno, leno, brez resnega posla; prva priložnost postane usodepolna. In res se na tisoče žensk, ki bi drugače ostale poštene, zgubi skozi široko odprta vrata javne nenravnosti. Kar ne stori priložnost, pa dožene nesramna, predrzna trgovina s človeškim mesom, ki je nevarna predvsem proletarskemu ženstvu, a meče svoje mreže tudi že v meščanske kroge.

Vse to pa še ni vse. Poznam dekleta, nad katerimi, vem, da imajo angeli svoje veselje. Ali ne pretrse človeka zona ob misli, da tako čisto, nedolžno dekle postane žena moškega, ki morda v socialnem življenju zavzema zelo ugledno stališče, ki pa se je leta in leta valjal v prostituciji in izgubil vsako iskrico idealizma? Ali ni to zločin? Vem, da pravijo, da more moški svoj seksualni nagon popolnoma ločiti od svojega duševnega življenja; a to je pač le samoprevara. Odkodi zaničljivi pojmi, ki jih vobče imajo moški o ženski? Odkodi nizkotno pojmovanje v spolnih stvareh, odkodi to, da je celo med zakonci tako malo idealnosti? Odkodi vsa ta žalostna posurovelost v sicer tako lepem in vzvišenem razmerju med možem in ženo? Pač edinole iz zlorabe naravnega rodilnega nagona v svrhu gole slé, ki ji služi prostitucija.

Tako smo videli, da se je s prostitucijo dosegel le en namen: neomejena svoboda moškega v spolnem izživetju. Ta svoboda je boljše vsi svoboda, je anarhija, je prokletstvo zanj in za žensko.

Sedaj, ko se svet politično in socialno izpreminja, naj se izpremene tudi npravn temelji, ki niso nič manj gnjili in trhli, nego so bili politični in socialni. Proč z dvojno moralo, proč z državno reglementirano prostitucijo! Na dan s krščansko etiko ne le v cerkvi in zasebnem življenju, ampak tudi v vsem javnem življenju in zakonodaji! Naj se že enkrat uresniči Kristusova pravna zapoved, ki je enaka za moškega in žensko.

Mož in žena naj stopata čista in neomažeževana v zakon. Potem se otroci ne bodo več spočeli in rodili v grehu, ampak v sveti ljubezni.

Srečni potem otroci in srečni tudi stariši. Ali je pa ta npravn izprememba za moškega sploh mogoča?

Npravnost uči večni zakon in ta ne laže. Npravnost je zapoved evangelija in ta ne laže. Vsi veliki misleci in možje — tudi pogani — so živeli npravno. V vseh vekovih je na tisoče in tisoče najboljših mladih mož živelo zdravo; posebno na nebu katoliške cerkve je vedno svetilo premnogo takih lepih zvezd.

Ka pa pravi o tem znanost? Prof. Sönderregger v Švici, prof. Krafft-Ebing, prof. Forel v Curihu, L. S. Beale v Londonu, prof. S. Graham, cel medicinski kolegij vseučilišča v Kristianiji, dr. Acton, Oesterlen, prof. Ribbing, veliko število ameriških zdravnikov, prof. Aleksander Herzen, dr. Paulus, dr. Hoff-

mann itd. itd. soglasno izpovedujejo, da njihove izkušnje potrjujejo, da more normalen moški brez najmanjše škode za svoje zdravje živeti zdržno. Že leta 1899. je neki poročevalec-zdravnik izjavil na kongresu Mednarodne federacije za abolitijo reglementirane prostitucije naslednje: »Čimdalje napreduje znanost, tembolj spoznavamo, da zakoni higijene niso nikdar v nasprotju z zapovedmi omike.« Še odločnejše se za zdržnost moške mladine izrekajo vsi veliki pedagogi, na čelu jim prof. Förster.

Najodločnejše pa dviga tu svoj glas ženstvo, za čegar osebnost čast in svoboda, za čegar življenjsko srečo gre. Iz vrst modernega ženstva je tudi izšel prvi klic proti dvojni moral, proti reglementirani prostituciji.

Ta misel, proti kateri je bilo izpočetka toliko odpora, stopa danes zmagovalno na plan. Ne le resni, zreli možje in znanstveniki se izrekajo zanj, ampak med moško mladino samo, posebno akademično, se čimdalje bolj množe njeni pristaši. Vedno več mladih mož je, ki si stavijo svetli cilj, da se ohranijo čiste in neomažeževane do zakona. Naši katoliški akademiki so tu prvi med prvimi.

Sedaj velja, da zakonodaja ne prezre teh znamenj; sedaj je potrebno, da zakonodajalec pogumno zgrabi bakljo, se postavi pred množico in jo vodi navzgor proti visokim večnim ciljem. Sedaj gre za to, da naša mlada, demokratična Jugoslavija ne omažežuje svojega jutra s sramoto iz temne suženjske dobe. V Jugoslaviji ne sme biti reglementirane prostitucije!

Na kongresu Mednarodne družbe za zdravstveno in npravno profilakso v Bruslju leta 1902. je rekel zastopnik medicinske vede: »Vprašanje reglementacije prostitucije ni zdravstveno, marveč kulturno vprašanje. V deželah, v katerih zavzema žena visoko in spoštovano stališče, je reglementacija nemogoča; samo v deželah, kjer velja žena zgolj kot podrejeno spolno bitje, je reglementacija izpeljiva.« Ozrimo se po svetu in videli bomo, da je to res. Na Angleskem, v Švici, na Danskem, Norveškem, Švedskem in Holandskem so reglementacijo odpravili. Na Francoskem je znanstvena komisija, ki ji je vlada poverila proučevanje tega vprašanja, reglementacijo zavrgla. V Ameriki so se znanstveniki in znanstvenice, zdravniki, juristi, pedagogi — izrekli proti vpeljavi reglementacije, in sicer ne samo iz zdravstvenih razlogov, marveč posebno tudi zato, ker bi to nasprotovalo etičnemu čuvstvanju ameriškega naroda. Jugoslavija, posnemaj svoje velike osvoboditelje!

J. S. Z.

Kaj nas loči od socialnih demokratov?

Prvič to, da krščanski demokrati imamo človeka za človeka, socialisti pa ga smatrajo za žival brez duše, brez povračila in brez odgovornosti na onem svetu.

Drugič nas loči to, da smo mi za vsemnost; to se pravi, da dosegamo sporazumno z vsemi poštenimi stanoviti in vsemi poštenimi ljudmi družabni blagor, socialni demokrati pa terjajo in uvajajo razredni boj, to se pravi, da hujskajo delavca zoper ves svet, kar pomeni na drugi strani, da izzivajo sovražstvo sveta zoper delavca. Vemo pa, kaj se je zgodilo z Nemci, ko so začeli nemški boj. Svoj narod, svoje pristaše so nahujskali zoper ves svet in ves svet zoper sebe. Nazadnje pa so bili sami poraženi in poteptani in zavrženi.

Tretjič loči nas demokrati krščanskega prepričanja od socialne demokracije ljubezen do rodu, do otrok in do družine. Socialni demokrati zagovarjajo razporoko. Kaj bo z otroki, jim ni mar. Matere jih naj dajo državi v rejo, pravijo. Sicer pa, kdor zameta dušo in Boga, ni čudno, da zavrže in oskruni tudi svojo lastno kri.

Četrthič nas loči od socialne demokracije, da mi zagovarjamo pravično zasebno last in pravico, da tisto, kar si je kdo pridobil s poštenim delom, je njegovo. Tako na primer če je šlo sto lenuhov čez divjino in nihče ni hotel popliti trnja, en priden pa je to storil in posejal pšenico, potem mi pravimo, da je

njegova, ne pa tistih, ki so istočasno v senci ležali. — Socialni demokrati pa ne priznavajo zasebne lasti, kar je v naših očeh rop in tatvina in izkoriščanje poštenih delavcev.

Socializem vzgaja židovsko družbo. Kam vodi socializem, kaže Rusija, kakor je svetovna vojska pokazala, kam je pripeljal liberalizem. Do prave družabne sreče pa vodi krščanska misel. Da se ta spoštuje in uveljavi, to zahtevamo mi od države in od posameznika, kar nas je krščansko mislečih demokratov, to pa zato, ker hočemo res srečne ljudi, ne pa zapeljane.

Slovenskim krščansko socialnim železničarjem.

Z razpadom stare Avstrije se je tudi izpremenilo organizatorično razmerje nekaterih stanov. Med temi stanovi so tudi železničarji. Železničarji vseh narodnosti so bili po veliki večini organizirani v strokovnih društvih, ki so imela svoj sedež na Dunaju. To je bilo čisto umevno, kajti generalne direkcije vseh avstrijskih železnic so bile na Dunaju. Društvo pa najlažje zastopa koristi svojih članov pri generalnih ravnateljstvih. Zdaj so se razmere izpremenile. Dunaj ni več središče bivše Avstrije in prestolnica bivših avstrijskih narodov, ampak je pohlevno središče nemške avstrijske republike. Nič več ni na Dunaju generalnih direkcij, ampak so samo pokrajinske direkcije, kakršnih že imamo in jih bomo še imeli v Ljubljani več.

Del slovenskih krščanskih železničarjev je bil doslej organiziran v dunajskem »Verkehrsbund«, ki je pred leti izdajal tudi slovenski časopis »Železničarski glasnik«. Društvo pred leti ni bilo ravno slabo, dokler se ni v tem društvu ugnedil tudi nemško nacionalni duh. Mnogo naše mislečih železničarjev je že pred leti zapustilo to društvo, drugi del pa je to še odlašal. Zdaj pa je prišel čas, ko naš železničar nima na Dunaju ničesar več iskati. Zato je tudi drugi del sklenil, da zapusti »Verkehrsbund« in se pridruži »Jugoslovanski Strokovni Zvezi«, v kateri bodo tvorili svoj poseben odsek, ki se bo krepko bavil s koristmi železničarjev.

Mi ta korak z veseljem pozdravljamo in želimo le, da bi se jim še drugi, doslej neorganizirani železničarji pridružili. Pozdravljeni v Jugoslovanski Strokovni Zvezi!

Zahteve delavstva v Trzinu.

Naše delavstvo v Trzinu je odposlalo sledečo spomenico:

Narodna vlada SHS v Ljubljani.

Slovensko krščansko-socialno delavstvo v Trzinu je sklenilo na svojem sestanku dne 25. novembra predložiti Narodni vladi SHS v Ljubljani sledeče resolucije:

1. Delavstvo zahteva, naj Narodna vlada SHS regulira delavske plače in delavni čas. Vlada naj gleda na to, da ne bo mogel kak tovarnar ali mali delodajalec preveč delavcev zatirati, to naj velja povsod in pri vseh strokah. Uvede naj se starostno zavarovanje in sicer na ta način, da bodo država nekaj prispevala, nekaj delodajalec, nekaj pa delavec.

2. Šole naj se uravnavajo tako, da se bodo na kmetih deca učila bolj kmetijskih stvari, po mestih in po delavskih krajih pa kaj bolj za življenje potrebnega.

3. Delavcu, ki ima veselje do učenja, naj se omogoči višja strokovna izobrazba.

4. Ženske naj dobijo volilne pravice. Vlada naj ustanavlja gospodinjke tečaje. Naj se da moškimi takšna plača, da ne bo treba ženam delati po tovarnah, kjer pri tem trpi vzgoja otrok.

5. Prehrana naj se preuredi tako, da ne bo Trzin popolnoma brez hrane.

6. Skrb naj se za to, da bodo delavci imeli zdrava stanovanja. Dobro bi bilo, da bi se zgradile delavcem hišice z vrtom. Če je to drugje mogoče, bi bilo tudi pri nas.

7. Tukajšnje delavstvo želi, naj bi naš vlak tako vozil, kakor je v letu 1913 in 1914, ker sedaj nima nikake zveze z Ljubljano. Zato mora delavstvo plačevati v Ljubljani draga prenočišča, če jih sploh dobi.

8. Zdravniki, lekarne in vse bolniške blagajne naj se poddržijo.

9. Vse delavstvo naj bode strokovno organizirano.

Podslnja vas v Rožu.

Na shodu v Podslnji vasi dne 22. decembra 1918 so se sklenile sledeče resolucije:

Narodni vladi v Ljubljani.

1. Narodna vlada se pozivlja, da kar najbolj mogoče pospeši uvedbo osemurnega delavnika, kakor tudi vseh drugih zahtev, katere je stavila Jugoslovanska Strokovna Zveza Narodni vladi.

2. Železniške in poštne zveze naj se izboljšajo. Poštne zveze z Ljubljano so skrajno neugodne. Ljubljanskih dnevnikov ni v naš kraj, ki leži ob železniški progi, do 5 dni. Prosimo tozadevne odpomoči.

3. Prosimo, da se odločno vpliva na znižanje cen mesa, ker je cena živini padla, govedina se plačuje po 3 K 20 vin., meso se pa prodaja po 6 K kilogram.

4. Prosimo, da bi se poskrbela našemu prebivalstvu zadostna množina petroleja, drugače bo ono brez vsake razsvetljave in to posebno zdaj v zimskem času.

Dalje:

Regentu Aleksandru, Belgrad.

1. Protestiramo najodločnejše proti nasilstvom ki ga izvajajo Italijani na slovenskih tleh.

2. Dalje protestiramo proti nasilstvi Nemcev, kateri izvajajo v krajih, katere imajo še zasedene, in nikakor ne dovoljujejo, da bi dobili Nemci samo eno slovensko vas.

Naših mest, Celovca in Beljaka, ki sta le umetno potujeni, v resnici pa sta po večini slovenski, ne pustimo pod nobenim pogojem tujcu.

Regenta prosimo, da se z vso silo zavzame za naše interese.

...

Četrto poročilo je dobila Jugoslovanska strokovna zveza, da umejo socialisti svobodo vesti in svobodo organizacije tako, da grozijo ven iz tovarne pometati tiste, ki ne soglašajo z njihovim strohovanjem in z njihovimi socialističnimi zmotami. Kaj ne, to bo svoboda v svobodomiselni socialistični državi?

Trzin. Po dolgem molku se zopet oglašamo. Zal, da se ne moremo pohvaliti s svojim stanjem. Aprovizacija nad vse pomanjkljiva. Dobili smo krušno moko za praznike, a podobna je bolj žaganju kot moki. Slabi božični prazniki bodo za nas. Prosimo, da se čim prej iz entitnih držav dovozi toliko živil, da jih dobimo ceneje in v prosti trgovini. — Brezposelnost se je razpasla zadnji čas. Predilnica počiva, mnogi čevljarji mojstri so prenehali z delom, ker se ne more blago izvažati. Usnje je drago, čevlji se morajo prodati z velikanskimi izgubami in tako počiva delo mnogokje. — Krajevni odbor S. L. S., v kateri imamo delavci vseh strokovnih zastopstev, je storil vse potrebne korake v prid delavstvu, ne brez uspeha. Da bi se le razmere kmalu splošno izboljšale. — Nedavno smo imeli delavski sestanek in na tem določili delavske zahteve, ki smo jih poslali na Narodno vlado, od katere pričakujemo pomoči. Tudi mi se čudimo, da nima krščansko-socialno delavstvo nikakega zastopnika pri poverjeništvu za socialno skrb. Je li mar to poverjeništvu izključno socialistom namenjeno? Zahtevamo odločno, da se da enemu zastopniku našega delavstva namestniško mesto v tem poverjeništvu. (To naj tirja prav odločno vodstvo kršč. soc. delavstva na merodajnem mestu.) Slednjič bi še ožigosali mlačnost mnogih delavcev in delavk. Imamo vsak ponedeljek ob 8. uri predavanja v našem domu. Mnogi imajo čas in vendar jih manjka. Ravno pri predavanjih je priložnost razgovorov in pri teh se bistri um in širi izobrazba. Bodimo v novem letu marljivejši! — Vsem tovarišicam in tovarišem srečnejše novo leto v Jugoslaviji!

...

Poziv vsem brezposelnim!

Narodna vlada SHS v Ljubljani je sklenila, da je urediti na vseh okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih avtonomnih mest na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani evidenco brezposelnih delavcev, delavk, nastavljenec in nastavljenk.

V to svrhu se ustanove posebni evidenčni uradi za brezposelne na okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih. Vsak brezposelni delavec, delavka, nastavljenec in nastavljenka naj se od 9. decembra t. l. dalje do preklica oglašijo osebno ali pisмено pri svojem okrajnem glavarstvu ali magistratu v evidenčni pisarni za

brezposelne in odda tam naslednje podatke: svoje ime, bivališče, domovinsko občino, rojstno leto, poklic, od kedar brez posla, kje, v katerem obratu nazadnje zaposlen in s kakko plačo, kdaj odpuščen od vojakov, izobrazbo v stroki, dovršene šole, znanje jezikov, druge sposobnosti, za kakšno službo pripravljen.

Morebitne pritožbe je javiti poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, oddelek za brezposelnost.

Kdo sme navijati cene?

Zelo »poceni« skrb trboveljski socialni demokratje za delavce. Njih aprovizacija je dobila od vlade 20 konj za 3000 kron. Po sodbi mesarja so povprečno imeli po 150 kg mesa, torej je prišel kilogram mesa po 1 krono, a socialni demokratje so ga prodajali po 5 K. To je bilo pri samo eni partiji. In tudi sedaj še prodaja socialdemokratska klavnica konjsko meso 1 krono dražje ko drugi mesarji. Drugi slučaj: Od vlade je dobila socialdemokratska aprovizacija hrvaške prašiče po 13 K pod pogojem, da prodaja potem meso po 14 K, špeh pa po 20 K, a socialni demokratje so prodajali meso po 16 K, špeh pa po 30 K. Ali za socialne demokrate ne veljajo vladni predpisi in najvišje cene, ki jih je določil njihov minister Kristan sam? Tako se po socialdemokratsko deli vsem enako in skrbi za delavca.

Trbovlje. Tudi mi smo prosteje zadihali, ko se je ustanovila Jugoslavija. Celo grozno vojno smo delali in trpeli mnogo bolj, kot so trpeli naši bratje na bojiščih. Saj smo bili tudi mi pod vojaško oblastjo in tudi mi smo trpeli pod militarizmom, trpeli tembolj, ker ta militarizem ni varoval nas, ampak samo naše podjetnike, ki so se v teh letih grozne vojne s posebno srditostjo in sovraštvom vrgli nad nas. Upamo, da bo zdaj bolje. — V nedeljo, dne 22. decembra 1918 smo imeli v našem Društvenem domu dobro obiskano shod Jugoslovanske strokovne zveze. Ivan Gostinčar iz Ljubljane nam je razlagal naše delavske zahteve in videli smo, da so nam zelo v korist. Prav hvaležni smo Jugoslovanski strokovni zvezi, ki je izdelala tako lep in temeljit delavski zakonski načrt in Bog daj, da bi ta načrt postal prav kmalu tudi zakon. Potem bi za nas delavce res zasijalo pravo svobodno sonce. Tudi g. kaplan Žmave in tovariš Zupan sta nam povedala mnogo prav lepih in pametnih reči, dolnost naša je, da jih uresničimo. — Socialni demokratje so med seboj v laseh. Mladí nočejo več poslušati komande starih, stari se pa jeze, ker jim je mladina zrastle čez glavo. Sitterjev ata pravijo, da bodo šli drugam, ker jih drugod vabijo, naj pridejo in kjer jim obljubljajo večjo hvaležnost, kakor jim jo izkazujejo Trboveljani. — Imeli smo pred božičem tudi nekaj dni štrajka. Dosegli smo nekaj draginjskih doklad. Srbski kapitan in okrajni glavar sta priporočala, naj se vse delavstvo organizira. Mi smo tudi za to in zato vabimo vse, ki jim je dobrobit in boljša prihodnost delavstva pri srcu, da vstopijo v Jugoslovansko strokovno zvezo. Precej nas je že v zvezi, pa če le vsak stori svojo dolžnost, se bodo naše vrste zelo pomnožile. Glejmo tudi, da razširimo med našimi tovariši »Našo Moč«.

Skupina J. S. Z. v Trbovljah bo imela 19. januarja 1919 svoj redni občni zbor.

I. G.

Pomen orlovskih organizacij za delavstvo.

Strašna svetovna vojska je uničila vse, kar je bilo dobrega. Naši društveni domovi so bili prazni ali pa je v njih prebivalo vojaštvo. Naše društveno delovanje je bilo vsled vladnih odredb prekinjeno. Med ljudstvom se je naselila nebržnost za skupnost in mnogo jih je med nami, ki so postali vojni dobičkarji. Niso se brigali za uboštvo in lakoto ubogih sorojakov, ampak s poželjivim in požrešnim srcem so prekopovali in dražili najnujnejše in najpotrebnejše reči in posebno živila. Prenehala je družabnost, ampak v srca se je naselila na eni strani grabežljivost in lov za nečloveškim, nekrščanskim dobičkom, na drugi strani sta se naselila v srca revežev in trpi-

nov obup in sovraštvo. Spominjamo se časov, ko so naši možje in žene, naši fantje in dekleta hodili v izobraževalna društva, se naslajali in izobraževali ob lepih igrah in predavanjih, se navduševali ob izbranih petju naših lepih slovenskih pesmic. Toda nikdar ne bomo pozabili časov, kako so nam žarela naša lica, kako se je v veselju in ponosu zaiskrilo naše oko ob pogledu na naš cvet, na up naše srečne bodočnosti, ko smo uzrli naše »Orle« — cvet naše krščanske slovenske demokracije.

In prišel je nesrečni čas in zaplakala je v grozni boleti naša majka — odleteli so bistrorli, zapustili so svoja rodna gnezda in odplavali v boj, ne boj, mesarsko klanje. Dolgo, dolgo jih ni bilo nazaj. Izjokala se je majka in ni je več tolažil njenega srca potok solza, ker ta je usahnil v tem dolgem času. Srce je drhtelo žalosti in boleti in le njeni pogledi so bili priča njene globoke tuge. Pa je molila naša majka za svoje Orle in njeni globoki vzdihli so pričali o iskrenosti njene molitve. Bog je videl njeno veliko tugo, udaril je po njih, ki so bili krivi tega gorja, pa so se vrnili Orli k svoji majki. Ne vsi — mnogo jih je šlo k Njemu, ki jih je ljubil, drugi zopet so se vrnili z zlomljenimi perotmi.

Oživilo je zopet delo po naših izobraževalnih društvi in tudi orlovska organizacija se je že prav lepo poživela. Naši društveni domovi se zopet od dne do dne bolj polnijo, polnijo pa tudi naše telovadnice.

Za nas delavce je telovadba prav posebnega pomena. Ker je delo v tovarnah navadno enolično in se bodisi pri strojih ali pa tudi pri drugem delu napejajo mišice samo gotovega dela telesa, ki so za to delo potrebni, je razumljivo, da ako opravljamo tako delo več let, se dotični del telesa bolj razvije, drugi deli telesa pa v razvitju zaostajajo.

Človeško telo pa se mora vsestransko razvijati, in sicer se morajo razvijati vsi deli telesa enakomerno. Danes vidimo mnogo delavcev, ki imajo težke noge, ali posebno razvito in močno eno roko, v drugi pa skoro nič moči. Vidimo jih s krivimi nogami ali upognjenim hrbtom ali vratom. To so telesne napake, ki izhajajo iz dela. To je zlo, ki muči delavca na celem telesu.

Temu more od pomoči edino le telovadba. Delavec, ki po svojem delu telovadi, si ohrani enakomerno razvite ude. Telovadba pa preprečuje tudi mnogo drugih bolezni v prebavi in pretekanju krvi po žilah.

Ako je človek bolan, se mu ne ljubi prav nič. Ne veseli ga razgovor in ogiba se tovarišem. Ne zanima ga časopisje in tudi knjige ga ne vesele. Sam s seboj je zelo nezadovoljen in loteva se ga obup nad samim seboj. To vse pa mu pospešuje bolezen in človek hira v nezadovoljnosti in obupu. Sam je nesrečen in v nadlego je svojim bližnjim.

Orlovske organizacije pa niso samo telovadne organizacije. Večja in resnejša naloga Orla je, bistrirati duha. Moč krščanskih idej naj raste s telesno močjo v vsakem članu. Zdrava duša v zdravem telesu. Zdrava duša je tista sila, ki zna pametno vladati nad telesom, v katerega je tu na zemlji uklenjena. Izobrazba, prava krščanska izobrazba pa je tista moč, ki daje duši plemenitost, ljubezen in pravo lepoto.

Potrebno je torej, da delavska mladina pristopa k Orlu. Naj ne bo delavskega kraja, kjer bi ne bilo Orla. Mladini je treba poleg telovadbe in pouka tudi zabave. Kje pa dobi mladina danes primernejše zabave, kakor v naših izobraževalnih društvi in pri Orlu. Prirejajo se javni nastopi, kjer se pokaže gibčnost telesa pa tudi eleganca proizvajanja posameznih vaj. Ob teh prireditvah raste tudi ponos in korajža in fant se ne bo bal več napadov svojih načelnih nasprotnikov. V Orlu se goji dramatika, ki silno vpliva na izobrazbo, to je trdil tudi pravi oče Orlov dr. Krek. Goji se petje in tudi godba. Fant dobi veselje do ene ali druge teh dobrih stvari, se je poprima in navadno tudi stanovitno drži. S tem je zaprečena nevarnost, da bi fant zašel v slabo družino ali bi pričel popivati. Fant ostane dober, postane dober krščanski mož in oče. Le na ta način bomo ohranili naš narod za bodočnost zdrav in kreposten.

Delavci, somišljeniki, posebno mlajši, oklenite se Orla, da bo vaša duša zdrava v zdravem telesu!

Zakaj smo stradali?

Saj vemo, zakaj; zato, da se je oficirjem in njihovim ljubicam dobro godilo. To je vedel že med vojsko vsak »patriot«, toda govoriti o takih rečeh je bilo nevarno, pisati se pa kaj takega ni smelo, ker bi bil sicer trpel ugled c. in kr. armade. Zdaj se piše, precej se piše. O enem slučaju, ki tiče tudi nas Ljubljance, pišejo precej graški in dunajski listi. Gre za podpolkovnika generalnega štaba, Oskarja Leitnerja, poveljnika vojnega transportnega vodstva št. 9 v Ljubljani. Gospod podpolkovnik je zlorabljal svoje službeno mesto v to, da je bil v zvezi z vsemi mogočimi tihotapci, navijalci cen in verižnimi trgovci; za vsak vagon, ki se je vozil na njemu podrejenih železnicah, je zahteval in tudi dobival 5000 kron. Pošiljatve so se vozile po železnicah kot vojaško tovorno blago; adresati so bili gotovi, da blago dobe, s katerim so delali oduške kupčije, in prihranili so si tudi tovarnino. Mož je pa tudi sicer delal na lastno pest vse mogoče kupčije. Sam se je peljal velikokrat na Hrvaško, kjer je kupoval blago, katero je, ker je bil »generalštabler«, lahko vtahotapljal v Avstrijo, kjer ga je ali sam za visoko povisano ceno prodajal, ali ga je pa pustil prodati potom ... svojih ljubih bodisi v Ljubljani, ali na Dunaju. Zvesto mu je pomagal ravnatelj kranjske aprovizacije Alfred Kordin. Veliko se je o Leitnerju v Ljubljani šepetalo, toda kdo naj si upa kaj o takem možu reči! Inspektor južne železnice dr. Fric Maurer je sicer stvar naznanil, toda ovadba ni dosegla uspeha. Pozneje se Leitnerja le aretirali s tremi lastniki trena, toda v ljubljanskem garnizijskem zaporu so ga tako slabo stražili, da se je lahko usmrtil.

Kakšen je bil Leitner, dokazujejo pisma, katere je pisaril svojim ljubicam. V pislih je govoril o kupčiji, dobičku, ljubezni; neprestano so se ponavljali izrazi muči, puci, špeh, poljubi, večna zvestoba in cene milu. Gospodični Kalcher na Dunaju je poslal tisoč vročih poljubov in 50 kg fižola. V nekem drugem pismu ji je pisal: »Pošiljam ti vročih poljubov in ravno tako sladko čokolado v 20 ovojih. Kupil sem jo strašno poceni: 30 kron kilogram. Zaslužila boš vsaj 200 kron!« Enkrat ji je pisal: »akih dveh lopovov še ni bilo. Objamem te v duhu in ti napovedujem odposiljatev 600 kg posušenega sočivja!« Nekoč ji je pisal: »Od naju obeh si ti večji lopov, ker 100.000 kron pri vagonu še nisem zaslužil, toda sam le nisem počival in sem naredil lepo kupčijo s špehom.« — »Če bo šlo tako naprej, bova že še kaj dosegla.« — »Ponosen sem zelo, ker imam hranilno knjižico. Lahko rečem: Zelo sem z vojsko zadovoljen!«

Gospod podpolkovnik se je mudil enkrat na Hrvaškem, kjer je nakupaval blago pod uradnim praporjem, a ga je z velikanskim dobičkom prodal naprej. Ko se je vozil nazaj, je imel vlak veliko zamudo. Jasno mu je bilo, da ne bo dobil na Zidanem Mostu zveze z večernim brzovlakom in da ta večer ne pride v Ljubljano, kjer je inel dogovorjen sestanek z nekim dekletom. Kaj je storil? Na neki hrvaški postaji je skočil k telefonu in kratko telefoniral postaji Zidani most: »Brzovlak mora brezpogojno čakati podpolkovnika Oskarja Leitnerja, ki mora priti kot poveljnik vojnega transportnega vodstva službeno v Ljubljano!« In brzovlak je čakal na njega poldrugo uro!

Oklic. Poverjeništvu za socialno skrb bo v kratkem potrebovalo več uradnikov oziroma uradnic pri državni posredovalnici za delo in njenih podružnicah, ki bodo ustanovljene na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Radi tega naj se pismeno oglase poverjeništvu vsi oni, ki so že kdaj delovali v kaki posredovalnici za delo in bi bili pripravljeni prevzeti službo pri državni posredovalnici. Pismenim prigrasom je priložiti dokazila o tozadevni sposobnosti oziroma o tem, da je priglasi že deloval v takem uradu. Razen tega je opisati v prigrasu osebne sposobnosti.

Oklic. Poverjeništvu za socialno skrb nujno potrebuje natančen kataster vseh strokovnih delojemalskih in delodajalskih organizacij na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Zato pozivamo vse tozadevne organizacije, da v lastnem interesu v najkrajšem času sporoče podpisnemu poverjeništvu na-

slednje podatke: 1. Ime in sedež organizacije. 2. Število članov dne 1. decembra 1918, imena vodilnih oseb, višino članarine, pravila, socialne uredbe. 3. Ali ima organizacija posredovalnico za delo, njena ureditev in kdo jo vodi?

Okno v svet.

Nizozemski školje proti socialni demokraciji.

Katoliški list »Tijde« poroča:

Dne 22. decembra 1918 so prebrali v vseh katoliških cerkvah na Nizozemskem pastirsko pismo rotterdamskega nadškofa in ostalih štirih škofov na Nizozemskem. Pastirsko pismo izvaja med drugim: Socialistični nauki o lastnini, posesti, zakonu, rodbini, oblasti in o družabnem življenju se popolnoma nič ne ozirajo na večne in nespremenljive postavbe Boga in na nauke evangelija. Socializem je v sporu s katoliško vero, katoličanom je zato prepovedano, da so člani anarhističnih zvez ali da jih podpirajo. Zakrament se mora vsakomur odreči, dokler je pristaš socializma ali anarhizma.

Skupen nastop katoličanov in protestantov v Nemčiji.

V varstvo skupnih koristi katoličanov in protestantov v bodočih političnih bojih so se združili ugledni katoliški in protestantski možje v odbor obeh veroizpovedb, ki namerava izvesti enotni nastop. Odbor namerava prirediti veliko manifestacijo katoličanov in protestantov v Berlinu, kjer bodo katoliški in protestantski govorniki najodločnejše protestirali proti razkristjanjenju javnega življenja potom države.

Koncentracija kapitala.

Jadranska banka je kupila Žabkarjevo. Samosovo in Tönniesovo tvornico v Ljubljani. Pripravlja se torej trust v kovinarski industriji v Jugoslaviji. Delavstvo se mora zato z vso silo organizirati v J. S. Z.

O, kako si lep, soldaški stan!

Državni podtajnik Abrami je naznanil francoski zbornici: Do 1. novembra 1918 so izgubili Francozi na mrtvih, ujetih in pogrešanih 42.000 častnikov, 1.789.000 mož. Od teh je mrtvih 31.300 častnikov, 1.040.000 mož, pogrešajo 3000 častnikov, 311.000 mož, živih ujetnikov je 8300 častnikov in 438.000 mož.

Kulturni boj v Nemčiji.

Ker so v Nemčiji vladajoči socialni demokratje prepovedali poučevati v šolah krščanski nauk, so sklenili katoličani na več shodih v Kolinu, da naj duhovščina kakor doslej tudi naprej v šolah poučuje krščanski nauk.

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc. Tisk Katoliške Tiskarne.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev: motorjev, mlatilnic, viteljev, siamo- in reporeznic, brzopari nikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. - Lastna zeljarna.